

De Heraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 129).

Zondag 21 Juli 1895. N°. 917.

„Die met namen uitgedrukt zijn.”

De mannen nu die met namen uitgedrukt zijn, maakten zich op, en grepen de gevangenen, en kleedden van den roef al hunne naakten.

2 Chron. 28:15.

Wegschuilen onder de donkere figuren op den achtergrond, of, zonder dat men u roept, kloek en moedig op den voorgrond treden, zijn de twee uitersten waartusschen de aandrift van ons gemoed gedurig op en neer slinger.

Eenzijds schuchtere vrees om zijn naam ook maar te hooren noemen, en anderzijds zelfs de prikkel van het verlangen, om waar het een nobele zaak geldt, gevonden te worden onder „de mannen, die met namen uitgedrukt zijn.”

Ge weet wat er onder Pekah, den zoon van Remalia, te Samaria gebeurd is.

God liet Pekah tegen Achaz los, tegen dien goddelooze nazaat van David, die het verbond brak en het toch reeds zoo afgedoolde Juda als koning voorgeing in den gruwelijken Moloch-dienst, dien hij 't eerst in Juda invoerde.

Te Samaria boog men de knie voor Baal, maar vlak bij Jeruzalem, in het dal Hinnom, lag Davids nakomeling voor den Moloch, die nog veel erger was, gekniel.

Daarom liet God den koning van Samaria tegen den atvalligen Achaz los, en Pekah, die zijn leger op orde had, sloeg Juda's verwaarloosd leger zoo schrikkelijk, dat er van Juda honderd twintig duizend dooden vielen op één dag.

Dat was de wreke Gods over Juda's afval, en daarbij was Pekah Gods instrument.

Maar in zijn overmoed bedierf nu Pekah weer zijn eigen zaak.

Niet genoeg toeh, dat hij Juda zoo bloedig vernederd had, zijn overwinnaar leger wilde zich nu ook aan Juda verrijken; verrijken niet enkel door roof te rooven, maar ook door tweehonderd duizend mannen, vrouwen en kinderen in slavernij weg te voeren, en weg te voeren zoo smadelijk en verachtelijk, dat ze tal van Judaceen naakt langs den weg sleurden.

En met dien schandelijk buit trok het leger van Pekah, zegedronken, naar Samaria terug.

Dit was schandelijk, het was misdrijf, het was een zich vergrijpen aan de banden des bloeds, die de mannen van Samaria nog altoos aan Juda verbonden.

Oded, de proleet, toog daarom ijlings het overwinnaar leger tegemoet, om het in zoo waanzinnig misdrijf te stuiten.

Dat ze Juda geslagen hadden, was naar recht, zoo betuttigde Oded. De Heere zelf had Juda, om zijn afval, in Pekah's hand gegeven. Maar de kinderen van Juda en Jeruzalem tot slaven en slavinne te willen maken, was den God der heirscharen tegen in het aangezicht. Daarvan moesten ze afstaan, en al die gevangen Joden en Jodinnen op staanden voet vrij naar hun steden en dorpen laten teruggaan. Want, zoo niet, de hitte van 's Heeren toorn zou vreeslijk tegen hen zijn.

Toch liet het leger van zijn buit niet af. Door ging de tocht. En reeds naderde het

jubelend en broodronken heir, met den schandelijk slavenstoet, de hoofdstad. Ook van Pekah wordt niet gemeld, dat hij tegenbevel gaf. Het scheen, of Oded's stemme niet was gehoord.

Toen echter vormde zich, gelijk wij zouden zeggen, een commissie van vier kloekke mannen.

Ze heetten Azaria, Berechja, Jehizkia en Amasa.

Dit viertal kwam bijeen.

En diep verontwaardigd over wat plaats greep, voelende dat alzoo het recht Gods met voeten werd getreden, en vastberaden om op het gevaar van hun leven af, zoo boos opzet te verrijden, besloten ze, zonder verder dralen, en geheel op eigen risico, het leger tegemoet te trekken, en op staanden voet de loslating der gevangenen te eischen. Die daad vereischte onverschrokken moed, want het stond tien tegen één, dat het moedwillig leger hen met spot en hoogelach ontvingen, en hen of opzij dringen of om hun bemoeizucht den kop voor de voeten zou leggen.

Ge weet het, om een menschenleven meer of minder gaf men in die dagen niet bijster veel.

Toch schrikt geen gevaar hen af. Ze trekken niet hun vieren de poorte van Samaria uit, ze gaan den heirweg, waar het leger langs moet komen, en zoo als ze het leger in het gezicht krijgen, treden ze kloek en dapper op. Ze smeeken niet, maar eischen, en zeggen kort en goed: „Gij zult deze gevangenen hier niet inbrengen. Het zou een schuld tegenover den Heere over ons zijn. Onze schulden zijn reeds zoo vele. Zoudt gijlieden ook dezen gruwel nog tot onze zonden willen toevoegen?”

En zie, wonderlijk is de uitwerking van dat manmoedig optreden.

Heel het leger gaat voor die vier mannen uit den weg. Ze houden halt. Ze staan als verstijfd. En al de optrekkende bataljons laten op staanden voet niet alleen de tweemaal honderd duizend gevangenen los, maar staan ook hun onmetelijken buit, dien ze geroofd hadden, aan dit viertal mannen af. God heeft hun kloekheid gezegend.

En nu slaat de geest van heel het leger om. Het is of de generaal en verdere officieren hebben afgedaan, en in een oogwenk stellen allen zich aan Azaria met zijn drie vrienden ten dienste, en in plaats van Samaria jubelend binnen te trekken, vangt er onder den bloeten hemel een heilig werk der broederlijke liefde aan.

Lees slechts wat er zoo schoon en teeder in de Schrift van vermeld staat: Zij namen de gevangenen bij de hand, en kleedden al hun naakten van den roef. Zij kleedden hen, en schoeden hen, en spijden hen, en drenkten hen. Zelfs als tot overmaat van liefde, zalfden ze hen. En toen zett'en ze hen op ezelen, voor zooverre zij te zwak waren om te loopen, en voerden alzo deze tweemaal honderd duizend mannen, vrouwen en kinderen, als in den jubel der liefde, naar Jericho, de Palmstad, bij hun broederen terug. En eerst toen dat liefdewerk aan de broederen voleind was, toen trok het overwinnaar heir, met Azaria en zijn drie vrienden aan het hoofd, nu met gestilde consciëntie, naar Samaria, waar het paleis van Pekah stond, terug.

Die Azaria, en Berechja, en Jehizkia, en Amasa, het waren de eerste vier barmhartige Samaritanen, en ook zij zijn evenals de Samaritanen in de geboorte, bij Jericho, de Palmstad, gezien.

Toch is het niet hun barmhartige zin, die aan Azaria en de zijnen, nu reeds sinds eeuwen een plaats heeft verzekerd onder „de mannen wier namen uitgedrukt zijn.”

Wat hen uitzontert, is in het volle licht der historie plaatst, is hun persoonlijk moed, hun persoonlijk initiatief, hun vastberaden optreden, hun staan toen allen deinsden, hun alles wagen voor de zake des vaderlands.

Gewisselijk ze deden barmhartigheid, maar dit deed straks heel de menigte met hen. Ge gevoelt toch wel, dat niet deze vier mannen de tweehonderd duizend gevangenen zelf, persoonlijk gekleed, gespijsd en voortgeholpen hebben. Maar wat zij op allen voor hadden, was hun initiatief; hun durven staan tegen een dreigend kwaad; hun moed om het volk af te houden van een schrikkelijke volkszonde, die tot een oordeel over het volk zou worden zijn.

Hun daad strekte om barmhartigheid te oefenen, maar ze was allereerst een daad van vaderlandsliefde, van in heiligen zin politieke strekking. Ze dachten het oordeel, dat, om zoo groote zonde, over volk en vaderland komen zou, en stelden zich daarom met mannenmoed tegenover den koning en zijn veldheeren en zijn leger te weer.

Ze geloofden, ze beleden die mannen, dat hun land en koning een rekening met den Heere der heirscharen had; dat de toorn van den Heilige Israels tegen het volk zou ontgloeien; en het is dat naderend onheil, dat deze kloekke mannen, door hun moedig initiatief, van volk en vaderland hebben afgewend.

Zoals Pinchas het deed, toen hij den ontuchtigen dienaar van Baal Peor met de lans doorstak, zoo hebben Azaria met zijn drie vrienden, niet door te dooden, maar door te redden, persoonlijk initiatief in den naam huns Gods doen schitteren.

Die heilige aandrift nu, om niet te wachten op anderen, niet stil te zitten, en niet voor moette noch gevaar terug te denken, komt vanzelf uit de vrees Gods voort, was daarom steeds aan het echte Christendom eigen, en is in alle land waar het doorbrak met name de kracht van het Calvinisme geweest.

Natuurlijk is zulk optreden nooit gewetigd, tenzij God de Heere roept. Maar de trouwe dienstknecht van Jehova wacht daarbij niet op gezichten noch op ingevingen, om zich al wachtende door lijdelijkheid te ontnemen. Voor den held Gods drijft die roeping in den prikkel, in de aandrift tot handelen zelf, om eerst daarna, eerst van achteren dankbaar als een drijven Gods in de ziel erkend te worden.

Waar krachtig geloof werkt, werkt die aandrift onmiddellijk, en alleen waar het geloof slap en zwak is, blijft die aandrift uit. Dan schuilt men, dan onttrekt men zich aan alles, dan laat men Gods water over Gods akker loopen.

Maar zoo doet de Calvinist niet. Hij dijkt in. Hij werpt dijken tegen den vloed op en kijkt die dijken als de wateren zwellen. Waar geen land ter woning zou zijn, schept hij

zich dat land door het in te polderen, en als het ingepolderd is, dankt hij God en geeft God en niet zich zeiven de ere.

Alleen aan die heilige aandrift danken we in de historie der Geuzen de verwinning van ons volksbestaan. Zoolang die kloekke aandrift krachtig dreef, heeft de zake Gods in ons land gebloeid. En ook wat er in deze eeuw op denouden vijand herwonnen is, dankt ons vaderland en in dat vaderland Gods volk bijna uitsluitend aan de Azaria's en Berechja's, die niet aarzelden maar doortasten, niet stilzaten, maar moedig optreden.

Reeds is die edeler geest weer over heel streken van ons land vaardig geworden, en heel een lijst kunt ge opmaken van allerlei groepen van mannen, die zich verenigd hebben, en moedig voorwaarts traden, om in den naam des Heeren te staan tegen ongeloof en revolutie, en de propaganda van de ons heilige beginselen door te zetten.

Toch scheelt het nog veel, dat de moed en de drijfkraft van een heilige overtuning allerwegen de harten zou vermeersterd hebben.

In tal van dorpen speelt men nog de „gerusten in Zion.” „Vrede, vrede,” zoo zingt men het lieke der traagheid, „vrede en geen gevaar!”

Men gaat op in zijn zaken, en trekt zich de breuke des vaderlands en den nood van de zake des Heeren niet aan.

Alles wordt gewacht en gehoopt van de mannen die in het ambt zijn. Men laat het over aan wie aangewezen schijnen.

Altoos anderen, nooit zij zelf.

En nu, zoo die geest der lauwen en der loomen ook Azaria en zijn vrienden ontzuwd had, het misdrijf zou zijn doorgegaan, en het boose kwaad in Israël niet zijn gestuit.

Voor Kootwijks Scholen.

Nog ingekomen voor Kootwijks scholen bij Da. HOUTMEIJERS: Door Meyr. Vitus te Barendrecht, van Mei, v. l. te Leiderdorp f. 2; van den heer E. Wigboldus te Groningen, voor Kootwijk f. 2.50; door C. J. Leyh te Leiden, van M. f. 5.

Uit de Pers.

In de Utrechtse Kerkblode schrijft Da. Fernhout over de Zending. Na er op gewezen te hebben, dat alle begin moeilijk is, en er zooveel dient gedaan, waaraan nog zelfs geen begin is gemaakt, laat hij volgen:

Daar heft ge nu b. v. de Zending onder Heidenen en Mohammedanen. Een arbeid, waarvan, we weten het, geheel het verloop nog alles behalve naar eisch van de Gereformeerde beginselen is afgepeeld, en waarover, met name nochtan het loof van de wijze waarop de kerken dien gaven, schappelijk hebben te verlichten, heel wat verschil van menings openbaar wordt; maar die dan toch voor zooveel de plaatselijke kerken, elk voor zich, er op ingaan kunnen, niet meer geheel in 't donker ligt.

Wat al artikelen zijn er geschreven en wat al referaten gehouden om duidelijk te maken, hoe reeds nu de plaatselijke kerken het Zendingwerk rechtstreeks en zijdelings kunnen bevorderen, en er op aan te dringen, dat er alom een begin met den arbeid zou gemaakt worden. Maar nog slechts in een enkele kerk werd er — het houden van een collecte nu niet meegerekend — van dit begin een begin gezien. Van Arnhem hoorden we reeds vóór lang, dat het begin er was. Overigens bleef het stil. Men collecteerde, men

inde vaste bijdragen, men hield ook een enkele maal een bidstond of verspreide een Zendingblad; maar dat was ook al. Van ernstige pogingen, om het ambt der geloovigen ook op dit punt te welken, te prikkelen en te leiden, zoodat er ernst en gang in den arbeid kwam, viel nog zoo goed als niets te ontdekken.

En toch daartoe moet het komen. Daartoe voor alles. Om het even wat de a. s. Synode te Middelburg of een volgende Synode aangaande de overleiding van den arbeid in ons Vaderland naar ons indien ook moge bepalen — het zal alles niet huten zoo er hier geen arbeid is.

Wat baat u een geleidelijk voor de electificatie, als die batterij ontbreekt die de vonk op den draad doet springen?

Just zoo weinig baat het beste stel Deputaten voor de Zending of wat daarvoor ook in de plaats mag komen, zelfs bij zakken vol geld en met scharen van Zendingelingen tot zijn beschikking, als er geen arbeid is bij de kerken; geen arbeid in de geboden (Rom. 15:30); geen wortelen voor God om de komst van het Koninkrijk. Want de Zending is een strijd; de strijd van het leger des Heeren tegen de macht der duisternis; en daarom een strijd, die niet geen geld uitgevochten wordt, maar die — geestelijk van natuur — tot geestelijke winsteling oproept.

En als het daartoe weer komt is er hope, en zal er hope zijn, ook al mag dan de regeling van den arbeid nog veel gebrekkig hebben.

Wat allereerst in onze kerken gezocht moet worden, is daarom niet het geld, maar de weeropwaking voor den strijd des Heeren. Het geld volgt dan wel; en het wordt dan voortgegaan en gedragen door wat het niet missen kan, zal 't niet even waardeeloos zijn voor Indië als een schip met keiteenen.

Om daartoe te geraken is men nu evenwel niet klaar met een enkele Zendingssprek of ook een enkele Zendingbidstond per jaar.

God de Heere bewerkt Zijn volk als redelijke schepselen. Door middel van kennis van de Zending; van haar taak, van haar doel, van haar arbeidsveld, van haar tegenstand, van haar overwinningen, wekt Hij den Zendinggijver en houdt hij dien gaande.

Zonder eenige kennis van de Zending kan er wel een oogenblikkelijk opvlammende van geestdrift zijn, maar van geestdrift, die bij gebrek aan de noodige voeding, als een lamp zonder olie, uitgaat. Het is door die kennis komt er duurzaamheid in den ijver en een vasten gang in den arbeid.

Daarom moeten we vooral en allereerst op verbreding van die kennis ons richten. Ze mag niet worden overgelaten aan de Zondagsscholen, die meestal niets geven dan enkele aandoenlijke verhalen, waarvan het een uitsluiting is, als er de verdienste hebben van behalve mooi ook waar te zijn.

Ze mag evenmin verwacht worden van het verspreiden van Zendingsschuur, die, hoe uitnemend ook als hulpmiddel, toch nooit in staat is, om tegelijk te boeien en eenigzins systematisch te onderwijzen.

Neen, aangaande de Zending moet *spatellijk onderwijs* worden gegeven. De geschiedenis der Zending in onze bezittingen moet grondig, oedelijk, eenvoudig en naar goede methode worden onderwezen.

De kerkeraden moeten zorgen, dat dit geschiedt. Op het dorp of in kleine stadskerken door den Diaenaar. In de kerken onder groote steden, waar de Diaenaar hiervoor te veel met anderen arbeid beladen zijn, op andere wijze.

En dan beginnen men met de kinderen. Ter opwekking is 't wellicht goed te wijzen op het begin, dat daarmee in de Geref. kerk van Utrecht zal worden gemaakt.

Daar eenstemmige reeds voor geruimen tijd de kerkraad enige broederen, deels uit zijn midden (den Diaenaar, een Ouderling en een Diaken) deels uit de Gemeentelid — naar het ons voorkomt de juiste weg, om het ambt der geloovigen te welken en tegelijk van stonden aan de rechte leiding te geven — voor de Zending, met opdracht om, onder goedkeuring van den kerkraad, alles te doen wat hun oorbaar en nuttig voorkwam, om kennis van en ijver voor de Zending onder de leden der Gemeente te bevorderen.

Deze gecommiteerden nu hebben onlangs besloten tot het oprichten van een Zendingsschool, waarop kinderen van 10—14 jaar, voortlooppig eenmaal per maand, van een onderwijzer, op voordracht van gecommiteerden door den kerkraad te benoemen, gevergd onderwijs zullen, ontvangen in de geschiedenis der Zending in onze overzeesche bezittingen, voor zoover die uiting van ons Vaderland.

1400 verscheen een parlementsacte, die met den vuurdood dreigde allen, die met Wycliffe instonden.

Bij name worden ons onder de martelaren genoemd John Aston, die door den aartsbischop van Canterbury werd ingedaagd voor zijn rechterstoel en als ketter veroordeeld, waarna hij stierf, hetzij in de gevangenis, hetzij in het openbaar. In 1401 werd een priester te Smithfield verbrand in tegenwoordigheid van een groote schare menschen.

In zijn algemeene geschiedenis van Engeland verhaalt de kroniekschrijver Robert Fabyon van een priester, met name William Santree, die den marteldood gestorven is.

Deze was een man van groote gaven van verstand en hart, wiens godzalige wandel ieder trof.

Nadat hij de ware en zuivere leer omhelsd had, vroeg hij in volle parlementsvergadering, dat men eens naar hem zou hooren, omdat hetgeen hij te zeggen had, ten nutte van geheel Engeland was. De geestelijken voelden echter wat Santree voornemens was te doen. Zij wisten dus van het parlement te verkrijgen, dat zijne zaak verweren werd naar de geestelijken, die onder voorzitter van Thomas Arundel, aartsbischop van Canterbury, in een provinciale kerkvergadering te Londen samenkwamen en Santree werd veroordeeld o. a. op grond van hetgeen hij gezegd had, dat hij niet het kruis, waarop Christus heeft geleden, maar alleen Christus, die op het kruis heeft geleden, aanbieden wilde.

Een oogenblik wankelde Santree voor zijne rechtens. Maar God hief hem op en hij beleed den Heer. De geestelijke rechtbank ontdeed hem van zijn priesterschap en leverde hem aan den wereldlijken rechter over, die hem tot den brandstapel veroordeelde.

DE GAAY FORTMAN

De Martelaren.

CXCVI.

WILLIAM SANTREE.

Uit alle natie, volk en tong verzamelt de Heere zijne kerk. Daarom worden ook in alle landen en onder elken heid martelaren gevonden. Uit Nederland en Frankrijk zagen wij eenen schare van getuigen voor ons oog voorttrekken. Achter deze breede rijen volgde nu de rij der Engelsche en Schotse martelaren.

Om die mannen te leeren kennen, verplaatst wij ons in het laatste gedeelte der veertiende eeuw. De Christelijke kerk was toen in allerlei dwalingen van het pausdom gevangen. De Heilige Schrift kende men toen niet als de rechte toetssteen voor de leer der waarheid. Wat leert de kerk en wat wil zij, dat zij gelooven zult, was niet eenige, dat toen gevraagd mocht worden. De menscheelijke wijsheid had de gedachten Gods, in zijn Woord geopenbaard, overvleugeld.

In die dagen nu zond de Heere eenen man, die wederom leerde vragen: Wat leert en gebiedt God in zijn Woord? Die man was John van Wycliffe, de leerling van Thomas Bradwardina, die reeds lang en in vereeniging met mannen als Joh. v. Salisbury, Rob. Grosstheeden en Roger Bacon op het inwendig verderf der kerk had gewezen en daarvoor gewaarschuwd.

John van Wycliffe is in 1324 te Spuswell, in de nabijheid van Ab-Richmond gelegen, geboren. Toen hij nog

aan de Universiteit van Oxford studeerde, nam hij het op voor de Engelsche kroon tegen de Roomsche curie, aan wie Jan zonder Land indertijd een zeker leengeld had beloofd. Deze daad won hem de gunst van het volk, dat hem tot dokter in de godgeleerdheid te Oxford bevoordeelde en in 1374 in eenen commissie benoemde, wier taak het was, om te Brugge de verschillen tusschen den Pauslijken stoel en de Engelsche kroon, om de vervulling van kerkelijke ambten tot een goed einde te brengen.

Na zijn terugkeer in Engeland schreef hij openlijk tegen het pausdom, dat hij den naam van Anti-Christendom gaf. Paus Gregorius de 11e veroordeelde daarop 19 stellingen uit zijne geschriften in 1377.

Meer vermocht hij niet tegen den kampvechter der waarheid, daar het Engelsche hof hem steeds bevestigde. Wycliffe richtte ook godsdienstige vereenigingen op, die onder het volk mannen zonden, wier taak het was het Evangelie te verkondigen. Tot dezen behoorden de Kopyngton en Herford, die later tot het pausdom vervielen. De vijanden noemden hen Lollarden. Dat ook deze rondtrekkende predikers niet met rust gelaten werden, is te begrijpen. Doch aanzienlijke mannen, zoals de kanselier Ryg en de hertog van Lancaster namen hen onder hunne bescherming. Doch de geestelijkheid wist dezen mannen schrik aan te jagen, zoodat zij vaak hunne beschermelingen moesten loslaten, en hen aan dreigende gevaaren van gevangenis en dood prijsgeven.

Wycliffe zelf ging op den weg der reformatie voort. Hij vertaalde de Heilige Schrift uit het Latijn in het Engelsch. Inmidden bereikte de haat zijner vijanden zijn hoogtepunt, toen een opstand der verdrukten boeren, welks oprong men zocht in de geestelijke beweging dier dagen, onrust bracht over land en volk. Doch Wycliffe werd niet bevreesd. De leer der wezensverandering in het Avondmaal tastte hij aan met al den ernst eens

helds, die hij het licht van Gods Woord betere dingen heeft leeren verstaan. Doch ook de geestelijkheid bleef met haar antwoord niet achter. De Synode van Londen van 1382 toeh veroordeelde zijne geschriften en zijne leer, beide ketterisch noemende. Toen begaf hij zich naar zijne pastorie Luttworth in het graafschap Leicester. Hier stierf hij in het jaar 1384. Wycliffe erkende geen ander gezag dan Gods Woord. Alles wat daaruit niet bewezen kon worden, achtte hij gevaarlijk en verwerpelijke menscheninzettingen. Daarom verwierp hij den heiligen dienst, de relictien- en heilendverering, het gebruik der Latijnse taal bij den godsdienst, de feestten, door menschen uitgevonden, die zielenmis, het laatste oordeel, enz. De leer van den aflaat, de ban en het interdict (een aawaard ban over een streek lands uitgesproken) noemde hij godslastering, de oorbicht gewetensdwang en de toepassing van de sleutelen des hemelsrijks krachteeloos, indien zij niet geschiedde naar Gods Woord.

De leer van het vagevuur bestreed hij met al den ijver die in hem was, terwijl hij tegenover het voortwoekerende Semi-Pelagianisme de leer en voorbeschikking verdedigde. De hiërarchie moest zijns inziens plaats maken voor het presbiteriaal-stelsel der Apostelen. Een zoogenaaide priester die doodzonde begaan had, kon geen Sacrament bedienen. De monniken waren tegen Gods Woord. Reel Wycliffe gedurende zijn gansche leven veilig voor de vervolgingen der Roomsche geestelijkheid, een en veertig jaren na zijn dood werd zijn stoflijk overschot, op bevel der pausen, opgegraven en verbrand, waarna de asch in de rivier geworpen werd.

Velen van Wycliffe's volgelingen, die hij vooral onder de aanzienlijken en beschaaften, doch minder onder het volk had, vielen als martelaren in de hevige vervolgingen, die hun hoogtepunt bereikten, toen met Hendrik IV het huis van Lancaster in 1399 den Engelschen troon beklom. In